

บทความวิชาการ

เรื่อง : แนวคิด Blue Economy กับทางเลือกที่หลากหลาย สำหรับสังคมไทยในสังคมระหว่างประเทศ ผ่านมุมมองทฤษฎีสรสร้างนิยม (Constructivism)

คำสำคัญ : ทะเล / ผลประโยชน์ทางทะเล / Blue Economy / สรสร้างนิยม

“มนุษย์เกิดมาเสรี แต่ทุกหนแห่งเต็มไปด้วยพันธนาการ”

(Man is born free, and everywhere he is in chains.)

ซอง-ซากส์ รูโซ, สัญญาประชาคม, เล่ม ๑.

น.อ. รณยุทธ ขวัญมงคล

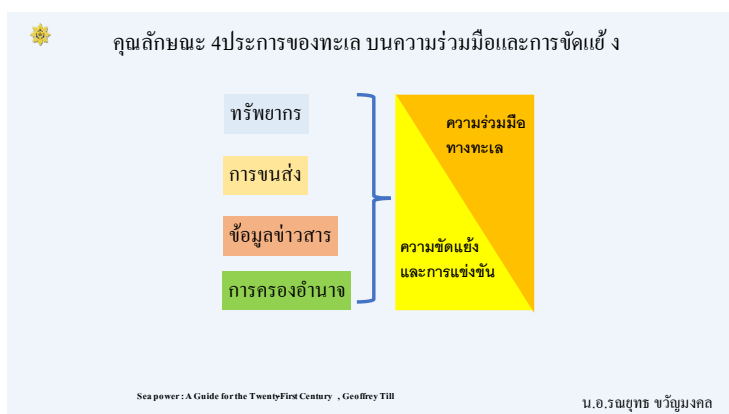
การตระหนักรู้ของสังคมไทยต่อการนิยามความหมายใหม่ของคำว่า “ทะเล” และ “ผลประโยชน์ทางทะเล” ในสังคมระหว่างประเทศ (International Society) ตามแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินผ่านมุมมองทฤษฎีสรสร้างนิยม จะเป็นจุดเริ่มต้นทางเลือกใหม่ของสังคมไทยที่ติดอยู่กับข้อจำกัดในทางเลือกหรือติดอยู่ในพันธนาการทางความคิด ซึ่งการตระหนักรู้ถึงทางเลือกที่หลากหลายของสังคมไทยจะนำไปสู่เสรีภาพที่จะเลือกเส้นทางที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในสังคมระหว่างประเทศได้ โดยการตระหนักรู้ถึงทางเลือกจะเปิดโอกาสให้สังคมไทยได้นำพาให้ประเทศไทยพัฒนาความสัมพันธ์ในลักษณะความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การเมือง การสังคม การทหาร วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี บนพื้นที่ของความยั่งยืนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยควบคู่ไปกับการดูแลรักษา ระบบนิเวศของโลกอย่างยั่งยืนในสังคมระหว่างประเทศได้

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ประการแรกเพื่อแสดงให้เห็นว่า “สังคมไทยและประเทศไทยมีทางเลือกเสมอที่จะสรสร้างหรือนิยามความหมายใหม่ของคำว่า “ทะเล” และ “ผลประโยชน์ทางทะเล” ซึ่งการนิยามใหม่นี้จะนำไปสู่ทางเลือกในแบบต่างๆได้ โดยมีคำตอบเบื้องต้น คือ ทางเลือกของสังคมไทยใน ๓ ทิศทาง คือ ทะเลและผลประโยชน์ทางทะเลในแบบฮอบส์ (Hobbesian) แบบล๊อค (Lockean) และ แบบคานท์ (Kantian) ซึ่งการที่สังคมไทยจะตระหนักรู้ถึงการมีทางเลือกได้นั้นจำเป็นต้องกระทำการเรียนรู้เหตุผลเชิงทฤษฎีหรือเหตุผลบริสุทธิ์ (Pure reason) ผ่านทฤษฎี สรสร้างนิยม ควบคู่ไปกับการที่สังคมไทยที่จะใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เหตุผลผ่านการปฏิบัติ (Practical reason) ซึ่งการเรียนรู้ทั้งสองประการไปพร้อมๆกันนี้ จะก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงเหตุผลและความสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินซึ่งเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ควบคู่ไปกับการดูแลรักษา ระบบนิเวศของโลกได้อย่างยั่งยืนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยแนวคิดนี้ถือเป็นหน้าที่ของมวลมนุษยชาติซึ่งต่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งมอบทะเลที่ดีให้กับมนุษย์ในยุคต่อไปควบคู่ไปกับการส่งมอบเศรษฐกิจของโลกที่เจริญเติบโตให้กับมนุษย์ในยุคต่อไปได้ โดยการส่งเสริมให้ตระหนักรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติดังกล่าวได้นั้นต้องกระทำในลักษณะการส่งเสริมผ่านการศึกษาให้กับประชาชนไทย โดยในประเด็นนี้เป็นวัตถุประสงค์ประการที่สองของบทความนี้

เนื้อเรื่อง

มนุษย์มีธรรมชาติเป็นสัตว์สังคม การรวมกันเป็นสังคมของมนุษย์ทำให้มนุษย์ได้เติมเต็มความสมบูรณ์ของชีวิตได้ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมจึงมีความเป็นสภาพธรรมชาติเนื่องจากมนุษย์ต้องทำกิจกรรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา มนุษย์ต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการให้กับสมาชิกในสังคม สังคมที่ดีในมิติหนึ่งจึงหมายถึงสังคมที่สามารถตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ไม่จำกัดของสมาชิกในสังคมได้ และด้วยความต้องการที่ไม่จำกัดของมนุษย์ในสังคม สินค้าและบริการของสังคมหนึ่งอาจมีปริมาณและคุณภาพที่ไม่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคม เหตุผลเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการหรือ

การค้าขายระหว่างสังคมขึ้น จากการที่สังคมมักอยู่ห่างไกลกันจึงไม่สามารถแลกเปลี่ยนสินค้ากันได้โดยง่าย ซึ่งการแลกเปลี่ยนสินค้านั้นนับแต่อดีตกระทำผ่านเส้นทางคมนาคมทางบก ทะเล และอากาศในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามภายใต้ข้อจำกัดของเส้นทางคมนาคมทางบกและทางอากาศในการขนส่งสินค้าในเชิงปริมาณนั้น การขนส่งสินค้าทางทะเลเป็นเส้นทางคมนาคมที่ได้รับความนิยมของสังคมมนุษย์เนื่องจากขนส่งสินค้าได้จำนวนมากและมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งที่ถูกกว่าทางบกและทางอากาศ (Economy of Scale) นอกจากการใช้ทะเลเป็นเส้นทางในการคมนาคมขนส่งหลักของโลกแล้ว เจฟฟรีย์ ทิลล์ (Geoffrey Till) (๒๐๐๙) ได้เสนอคุณลักษณะของทะเลเพิ่มเติมจากที่กล่าวไว้เบื้องต้นเพิ่มอีก ๓ ประการคือ ทะเลมีความเป็นพื้นที่ทรัพยากรทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ทะเลเป็นพื้นที่ที่มนุษย์ใช้ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันนับแต่อดีต และ ทะเลเป็นพื้นที่ที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจของประเทศโดยแสดงผ่านการครอบครองพื้นที่ในทะเลตามอำนาจอิปไตยและสิทธิอธิปไตยของแต่ละประเทศตามจารีตกฎหมายระหว่างประเทศที่สังคมระหว่างประเทศต่างยอมรับ ซึ่งคุณสมบัติ ๔ ประการของทะเลนั้นก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และระหว่างสังคมมนุษย์ โดยความสัมพันธ์นั้นดำรงอยู่ใน ๒ รูปแบบคือความสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือต่อกันในฐานะเพื่อนหรือมิตรประเทศ และ ความสัมพันธ์เชิงลบในฐานะคู่แข่งหรือศัตรูต่อกันบนความขัดแย้งและการแข่งขันต่อกัน ตามภาพที่ ๑ : คุณลักษณะ ๔ ประการของทะเล บนความร่วมมือและการขัดแย้ง

ภาพที่ ๑ : คุณลักษณะ ๔ ประการของทะเล บนความร่วมมือและการขัดแย้ง

ที่มา : Sea power : A Guide for the Twenty-First Century , Geoffrey Till

ดังนั้นจากการศึกษาธรรมชาติของทะเลดังกล่าว ทะเลจึงถือเป็นสมบัติร่วมกันของมวลมนุษยชาติซึ่งต่างใช้ทะเล ทั้งในลักษณะโดยตรงคือการใช้เป็นเส้นทางคมนาคมและการแสวงหาทรัพยากรจากทะเล กับโดยอ้อมคือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการครองอำนาจ สังคมมนุษย์จึงได้นิยามความหมายของผลประโยชน์ที่มาจากทะเลว่า “ผลประโยชน์ทางทะเล” ซึ่งจากการนิยามคำๆนี้ได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสังคมทั้งในเชิงบวก เชิงลบ ตามความสัมพันธ์ที่ เจฟฟรีย์ ทิลล์ได้กล่าวไว้ กล่าวคือจากจุดเริ่มต้นของการนิยามความหมายของคำว่า ผลประโยชน์ทางทะเลนำมาซึ่งความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างประเทศทั้งในเชิงความร่วมมือทางทะเลหรือเชิงความขัดแย้งแข่งขัน แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ทั้ง ๒ รูปแบบก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทะเลเป็นพื้นที่ทรัพยากร ขนส่ง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และ การครองอำนาจ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของยุคล่าอาณานิคมในศตวรรษที่ ๑๖ จนถึงกลางศตวรรษที่ ๒๐ เพียงเพราะผลประโยชน์ของมหาอำนาจยุโรปในหัวดังกล่าว ล้วนมาจากอาณานิคมที่เชื่อมผ่านทะเล และผลประโยชน์ทางทะเลนี้เป็นสาเหตุหนึ่งของสงครามโลกครั้งที่

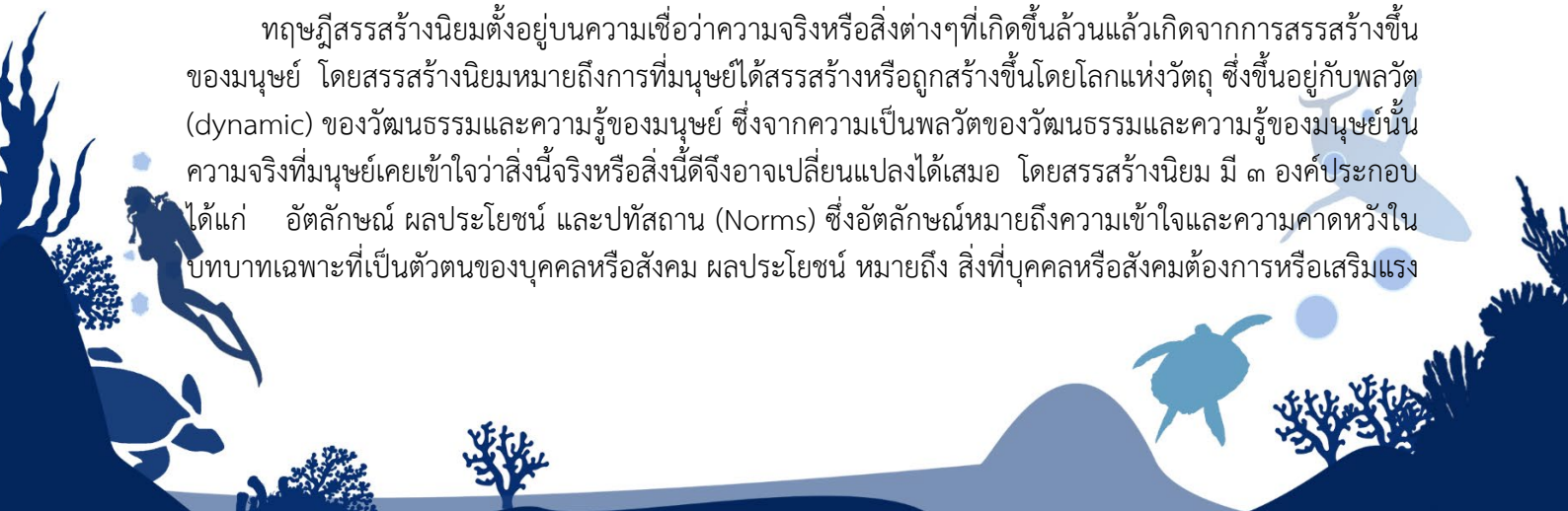
๑ และ สงครามโลกครั้งที่ ๒ จากการที่มหาอำนาจยุโรปต่างมีนโยบายกีดกันทางการค้าด้วยการตั้งกำแพงภาษีระหว่างกันและต่างแข่งขันกันล่าอาณานิคม สังคมระหว่างประเทศในห้วงดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงระเบียบโลก (World order) ที่ตั้งอยู่บนความสำคัญของทะเล และนำสังคมระหว่างประเทศไปสู่ความรุ่งเรืองและจบลงด้วยความล่มสลายของระเบียบโลกในระบอบล่าอาณานิคมที่มีทะเลเป็นพื้นที่เชื่อมความสัมพันธ์

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สังคมระหว่างประเทศต่างตระหนักเห็นถึงความหมายของผลประโยชน์ทางทะเลในแนวทางสุดโต่งของความโลภของแต่ละประเทศซึ่งผลลัพธ์ของความโลภนำไปสู่ความล่มสลายของสังคมระหว่างประเทศจากการทำสงครามต่อกัน สังคมระหว่างประเทศจึงได้ร่วมกันก่อตั้งสถาบันเพื่อกำหนดระเบียบโลกใหม่ที่ทุกประเทศในสังคมระหว่างประเทศยอมรับคือองค์การสหประชาชาติ โดยองค์การสหประชาชาติมีวัตถุประสงค์สำคัญด้านหนึ่งคือเพื่อออกระเบียบโลกใหม่ที่มีกฎระเบียบหรือกฎหมายระหว่างประเทศสำหรับใช้อำนวยความสะดวกในการค้าขายโดยใช้แนวคิดการค้าเสรี หลีกเลียงการกีดกันทางการค้าจนเป็นสาเหตุของสงครามโลกเช่นในอดีต ตลอดจนฟื้นฟูความเป็นประชาธิปไตยด้วยการให้อิปไตยและเอกราชกับประเทศที่เป็นอาณานิคมของมหาอำนาจในยุคล่าอาณานิคม แต่อย่างไรก็ตามองค์การสหประชาชาติก็ไม่มีอำนาจในการละเมิดอิปไตยและเอกราชของประเทศสมาชิกได้ถ้าประเทศนั้นๆจะไม่ยินยอม

แม้ว่าแนวคิดการค้าเสรีนำมาซึ่งสันติภาพของโลกและการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทุกประเทศต่างตักตวงผลประโยชน์ทางทะเล การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงปัจจุบันนั้นจึงขึ้นอยู่กับ การนำทรัพยากรมาใช้เพื่อผลิตในเชิงปริมาณโดยไม่ใส่ใจผลกระทบต่อที่เกิดจากการผลิตในเชิงปริมาณ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกกลับนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมของโลกทั้ง บนบก ทะเล และชายฝั่ง เพียงเพื่อให้ได้ต้นทุนที่ได้เปรียบคู่แข่งทางการค้า จนในท้ายที่สุดการแข่งขันการเติบโตทางเศรษฐกิจนำมาซึ่งปัญหาโลกร้อน ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ซึ่งภัยพิบัติจากธรรมชาตินี้คงเป็นเรื่องเข้าใจยากของมนุษย์ เพราะมนุษย์ยังขาดความตระหนักรู้ เพียงเพราะปัญหาโลกร้อนถูกมองเป็นเรื่องไกลตัว แต่อย่างไรก็ตามอาจสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสังคมระหว่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่เรียกว่า “ผลประโยชน์ทางทะเล” โดยมี “ทะเล” เป็นพื้นที่เชื่อมของทุกประเทศในสังคมระหว่างประเทศ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวองค์การสหประชาชาติจึงได้หารือกับประเทศสมาชิก และได้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินขึ้น โดยเศรษฐกิจสีน้ำเงิน คือ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน เป็นแนวทางการขับเคลื่อนให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ควบคู่ไปกับการดูแลรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (OECD, ๒๐๑๖) ซึ่งจากการให้นิยามดังกล่าวขององค์การสหประชาชาติชี้ให้เห็นถึงความต้องการหรือเป้าหมายขององค์การสหประชาชาติที่จะดำรงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสังคมระหว่างประเทศโดยไม่กระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล โดยอาจสรุปได้ว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในสังคมระหว่างประเทศนี้ล้วนตั้งอยู่บนผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกที่เชื่อมโยงกันผ่านทะเลที่กำลังอยู่ในสถานะเสื่อมถอยของระบบนิเวศทางทะเล **ณ จุดนี้จึงมีคำถามสำคัญว่า “ผลประโยชน์ทางทะเลนั้นมันมีอยู่จริงในทะเลหรือเป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างมันขึ้นมาจากมียูของทะเลตามธรรมชาติ?”**

ทฤษฎีสรรสร้างนิยมตั้งอยู่บนความเชื่อว่าความจริงหรือสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นล้วนแล้วเกิดจากการสรรสร้างขึ้นของมนุษย์ โดยสรรสร้างนิยมหมายถึงการที่มนุษย์ได้สรรสร้างหรือถูกสร้างขึ้นโดยโลกแห่งวัตถุ ซึ่งขึ้นอยู่กับพลวัต (dynamic) ของวัฒนธรรมและความรู้ของมนุษย์ ซึ่งจากความเป็นพลวัตของวัฒนธรรมและความรู้ของมนุษย์นั้นความจริงที่มนุษย์เคยเข้าใจว่าสิ่งนี้จริงหรือสิ่งนี้ดีจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ โดยสรรสร้างนิยม มี ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ อัตลักษณ์ ผลประโยชน์ และปทัสถาน (Norms) ซึ่งอัตลักษณ์หมายถึงความเข้าใจและความคาดหวังในบทบาทเฉพาะที่เป็นตัวตนของบุคคลหรือสังคม ผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือสังคมต้องการหรือเสริมแรง

ให้บุคคลหรือสังคมมีพฤติกรรม ในขณะที่ปทัสฐานหมายถึงความเข้าใจร่วมกันของบุคคลหรือสังคมที่จะทำให้เกิดแสดงพฤติกรรมที่ต้องการได้ (สุธรรม รัตนโชติ, ๒๐๑๔)

อเล็กซานเดอร์ เวนด์ (Alexander Wendt) (๑๙๙๒) ได้เสนอทฤษฎีสรรสร้างนิยมในเชิงทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดย เวนด์ ได้อธิบายว่า “โครงสร้างทางความคิดของมนุษย์ในสังคมได้ก่อกำเนิดอัตลักษณ์ของสังคมขึ้น ซึ่งอัตลักษณ์ของสังคมนำไปสู่การก่ออัตลักษณ์ของประเทศ อัตลักษณ์ของประเทศนั้นได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ของประเทศ และก่อให้เกิดสถานะ อนาธิปไตย¹ในสังคมนระหว่างประเทศขึ้น” ซึ่ง Wendt ได้เสนอรูปแบบอนาธิปไตยที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ภายในสังคมนระหว่างประเทศใน ๓ รูปแบบ โดยรูปแบบทั้ง ๓ นั้น คือ

- อนาธิปไตยในแบบฮอบบส์ (Hobbesian) /ภายใต้โครงสร้างของอำนาจในสังคมนระหว่างประเทศซึ่งผลประโยชน์ของประเทศขึ้นอยู่กับอำนาจของประเทศนั้นๆ
- อนาธิปไตยในแบบล๊อค (Lockean) /ภายใต้สังคมนระหว่างประเทศที่มีกฎระเบียบที่ยุติธรรมต่อทุกประเทศซึ่งเกิดจากสถาบันระหว่างประเทศเช่น องค์การสหประชาชาติ
- อนาธิปไตยในแบบคานท์ (Kantian) /ภายใต้สังคมนระหว่างประเทศที่ทุกประเทศมีเจตจำนงร่วมซึ่งเกิดจากสถาบันทางความคิดร่วมกันของมวลมนุษยชาติที่ประสงค์จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และทำหน้าที่ต่อกันในฐานะมนุษย์พึงกระทำต่อกันหรือมีหน้าที่ต่อกัน

จากความแตกต่างกันของอนาธิปไตยใน ๓ รูปแบบนั้น ล้วนเกิดจากความเชื่อพื้นฐานหรือกระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่แตกต่างกันตามความเชื่อของมนุษย์ที่ถูกฝังความเชื่อจากอัตลักษณ์ ผลประโยชน์ และปทัสฐานของสังคมนภายในประเทศและสังคมนระหว่างประเทศ

คำว่า “กระบวนทัศน์” โดยฟริตจอฟ คาปรา (Fritjof Capra) (๑๙๘๖) ได้ให้นิยามความหมายของกระบวนทัศน์ หมายถึง มโนทัศน์ (concepts) ค่านิยม (value) การรับรู้ (perceptions) และ การปฏิบัติ (practices) ที่ชุมชน (community) หนึ่งมีหรือกระทำร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ (vision) แห่งความเป็นจริง ที่เป็นพื้นฐานของการจัดระบบตนเองของชุมชน โดยกระบวนทัศน์จะเป็นพื้นฐานในการนิยามความหมายของคำต่างๆ เช่น “ทะเล” “ผลประโยชน์ทางทะเล” “อำนาจ” “อัตลักษณ์” “จริยธรรมที่กำกับการเลือกอย่างมีเหตุผล” จนนำไปสู่รูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละประเทศในสังคมนระหว่างประเทศในที่สุด รูปแบบความสัมพันธ์นี้แสดงผ่านภาพที่ ๒ ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งของ Spencer ในมิติของกระบวนทัศน์กับพฤติกรรมในมุมมองของ Capra

ภาพที่ ๒ ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งของ Spencer ในมิติของกระบวนทัศน์กับพฤติกรรมในมุมมองของ Capra

อนาธิปไตย เป็นสถานะที่ขาดอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจากส่วนกลาง (lack of central authority) กล่าวคือ เป็นสถานะที่รัฐยึดมั่นในอำนาจ (Sovereignty) ของตนเอง และไม่ขึ้นต่อใคร สถานะดังกล่าวก่อให้เกิดรูปแบบของความสัมพันธระหว่างประเทศทั้งความขัดแย้ง (conflict) และความร่วมมือ (cooperation)

จากความเชื่อของมนุษย์และความเชื่อของสังคมหรือกระบวนทัศน์ ได้นิยามความหมายของคำต่างๆให้ ความหมายที่แตกต่างกันไปตามกระบวนทัศน์นั้นๆ รวมถึงหลักการในการใช้เหตุผลที่ย่อมต้องสอดคล้องกับ ความเชื่อ – ชุดมโนทัศน์ของคำต่างๆ จนนำไปสู่พฤติกรรมของประเทศและกลายเป็นอัตลักษณ์ของประเทศไปใน ท้ายที่สุดนั้น โดยสามารถสังเคราะห์ตารางความสัมพันธ์โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนทัศน์ ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่นิยาม ความหมายของชุดคำเหล่านี้คือ อำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศ – อัตลักษณ์ของประเทศ - ทะเล - ผลประโยชน์ทางทะเล ซึ่งชุดคำเหล่านี้จะนำไปสู่การเลือกอย่างมีเหตุผลผ่านจริธรรมตามความเชื่อ จนนำไปสู่ การกระทำผ่านการแสดงออกในสังคมระหว่างประเทศ ซึ่งการกระทำผ่านการแสดงออกในสังคมระหว่างประเทศ ในรูปแบบซ้ำกันของประเทศจะกลายมาเป็นพฤติกรรมของประเทศนั้นๆในที่สุด ซึ่งมีรายละเอียดตาม ตาราง ๓ ทางเลือกของมนุษยชาติตามแนวคิดของสรรสร้างนิยมดังนี้

ตาราง ๓ ทางเลือกของมนุษยชาติตามแนวคิดของสรรสร้างนิยม

หัวข้อ	Hobbesian	Lockean	Kantian
กระบวนทัศน์ Paradigm	สังคมนระหว่างประเทศ ปราศจากรัฐบาลโลกในการควบคุมดูแลสังคมนระหว่างประเทศตั้งอยู่บนความขัดแย้งแข่งขัน (อนาธิปไตยคือเหตุ)	สังคมนระหว่างประเทศ เป็นสถานะที่ขาดความเชื่อมั่นต่อกัน ในความร่วมมือกัน ในสังคมนระหว่างประเทศ (อนาธิปไตยคือเหตุ)	อนาธิปไตยคือผลของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและสังคมนระหว่างประเทศ
Concept “อำนาจทางเศรษฐกิจในสังคมนระหว่างประเทศ”	อำนาจของทางเศรษฐกิจของประเทศในสังคมนระหว่างประเทศนั้น เป็นหลักประกันของประเทศที่นำไปสู่สันติภาพของประเทศ	อำนาจที่มาจากความร่วมมือกับทุกประเทศผ่านสถาบันทางเศรษฐกิจในสังคมนระหว่างประเทศนำไปสู่สันติภาพของประเทศและของสังคมนระหว่างประเทศ	อำนาจและเศรษฐกิจในสังคมนระหว่างประเทศนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์สรรสร้างขึ้น การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสันติภาพ มาจากความตระหนักรู้ของมนุษย์หรือจากจิตสำนึกต่อการให้ความสำคัญต่อกิจการระหว่างประเทศ
อัตลักษณ์ของประเทศ	มีอยู่แล้วในธรรมชาติในรูปของ “ประเทศ”	มีอยู่แล้วในธรรมชาติในรูปของ “ประเทศ”	เกิดจากอัตลักษณ์ของมนุษย์ อัตลักษณ์ของสังคมนภายในประเทศ และเกิดจากการตีค่าอัตลักษณ์ของสังคมนระหว่างประเทศที่ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกันจนทำให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ของประเทศขึ้นมา
ทะเล	อัลเฟรด เทเยอร์ มาฮาน มองว่าทะเลเป็นทางหลวงขนาดใหญ่ (great highway) หรือพื้นที่เปิดโล่งร่วมกัน (wide common) ที่ประเทศต่าง ๆ ใช้ร่วมกัน (Mahan, ๑๘๙๔)	เจฟฟรีย์ ทิลล์ ให้ความหมายของทะเลว่าเป็นพื้นที่ซึ่งมีนัยสำคัญต่อบทบาทของกองทัพเรือ ๔ ประการ ได้แก่ ทะเลเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ทะเลเป็นเส้นทางในการขนส่งและแลกเปลี่ยนทางการค้า ทะเลเป็นตัวเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่ความคิดริเริ่มใหม่ และทะเลเป็นสื่อกลางในการแผ่ขยายอำนาจ (Geoffrey, ๒๐๐๙).	ทะเลคือสมบัติของมวลมนุษยชาติซึ่งต่างได้รับผลประโยชน์และรับอิทธิพลจากทะเลไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ได้แก่ ทะเลเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ทะเลเป็นเส้นทางในการขนส่งและแลกเปลี่ยนทางการค้า ทะเลเป็นตัวเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่ความคิดริเริ่มใหม่ และทะเลเป็นสื่อกลางในการแผ่ขยายอิทธิพลระหว่างรัฐ ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ (interest groups) และระหว่างองค์การข้ามชาติ (transnational organizations) ในเมื่อทะเลเป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติ ทะเลจึงเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันของมวลมนุษยชาติในด้านความร่วมมือระหว่างกันผ่านจิตสำนึกความเป็นมนุษย์ (humanity) ความมั่นคงของมนุษย์ (human security) และ ความเป็นพลเมืองโลก (cosmopolitanism) เพื่อส่งผ่านให้กับมนุษย์ในยุคต่อไป

หัวข้อ	Hobbesian	Lockean	Kantian
ผลประโยชน์ทางทะเล	มีอยู่ในธรรมชาติ	มีอยู่ในธรรมชาติ	เป็นสิ่งที่สรรสร้างขึ้นของมนุษย์ สังคม และประเทศ
Theories	ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ ²	ทฤษฎีสถาบัน ³	สันติภาพถาวรของคานท์
Rational Choice	เลือกบนพื้นฐานของผลประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ/Relative Gain (ประโยชน์นิยม/มิลล์) ⁴ (Mill, ๑๙๕๗)	เลือกบนพื้นฐานของผลประโยชน์เชิงสัมบูรณ์ /Absolute Gain (ประโยชน์นิยม/มิลล์) (Mill, ๑๙๕๗)	- (ไม่ได้ใช้แนวทางเลือกจากความสมเหตุสมผล แต่ใช้จิตสำนึกของมนุษย์ที่พึงกระทำต่อกันเป็นหลักในการตัดสินใจ)
การเลือกผ่านจิตสำนึกของมนุษย์	- (ไม่มีเพราะใช้ประโยชน์เป็นหลักในการเลือก แม้ว่าจะมีการกระทำทางศีลธรรมอยู่บ้างแต่ไม่ถูกนำมาคิด)	- (ไม่มีเพราะใช้ประโยชน์เป็นหลักในการเลือก แม้ว่าจะมีการกระทำทางศีลธรรมอยู่บ้างแต่ไม่ถูกนำมาคิด)	ใช้ความตระหนักรู้ของมนุษย์(Human Awareness) หรือจิตสำนึก (Consciousness) และบทบาทที่มีความสำคัญต่อกิจการระหว่างประเทศผ่านพลังความคิด ของมนุษย์ซึ่งไม่ใช่อำนาจจากสถาบันที่ยึดโยงกับผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากวัตถุ (หน้าที่นิยม /จริยศาสตร์ของคานท์) ⁵
พฤติกรรมของประเทศ	แสวงหาอำนาจ	แสวงหาความร่วมมือผ่านสถาบันระหว่างประเทศ/องค์การสหประชาชาติ	แสวงหาการเปลี่ยนผ่านสู่สันติภาพที่ยั่งยืนผ่านจิตสำนึกของมนุษย์ในฐานะหน้าที่ของมนุษย์ที่พึงกระทำต่อกัน

² ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance Of Power) เป็นการอธิบายพฤติกรรมที่รัฐต่างๆ พยายามถ่วงดุลอำนาจ เพื่อไม่ให้มีประเทศหนึ่งประเทศใดมีอำนาจเหนือตน ซึ่งจะทำให้สามารถธำรงรักษาความมั่นคงและสันติภาพของ ระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ วิธีการที่ใช้มีหลายรูปแบบ เช่น การสะสมกำลังอาวุธ การสร้างความเข้มแข็งทางทหาร เป็นต้น (Waltz, 1979)

³ ทฤษฎีสถาบันเป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายชีวิตทางสังคมการเมือง ภายใต้กรอบความคิดว่าพฤติกรรมของมนุษย์หรือตัวแสดงทางการเมืองต่าง ๆ จะถูกกำหนดและกำกับโดยบริบทเชิง “สถาบัน” ที่คอยจัดความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในสังคม ซึ่งสถาบันจะมีกฎ ระเบียบ กติกา และบรรทัดฐานบางอย่างในการกำกับมนุษย์ในสังคม และมนุษย์จะแสดงพฤติกรรมผ่านสถานภาพและบทบาทของตัวเอง

⁴ ประโยชน์นิยม พิจารณาผลของการกระทำมากกว่าหลักการหรือเจตนา แต่ผลของการกระทำนั้นจะต้องเป็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวมหรือสังคมให้มากที่สุด ซึ่งทัศนะของมิลล์ กล่าวว่า การกระทำที่ดีนั้นเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดกับคนจำนวนมากที่สุด ความสุขถือเป็นเกณฑ์ตัดสินการกระทำว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด ผู้กระทำจะต้องวางตัวเป็นกลางโดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ของตนเองเท่ากับประโยชน์ของส่วนรวม

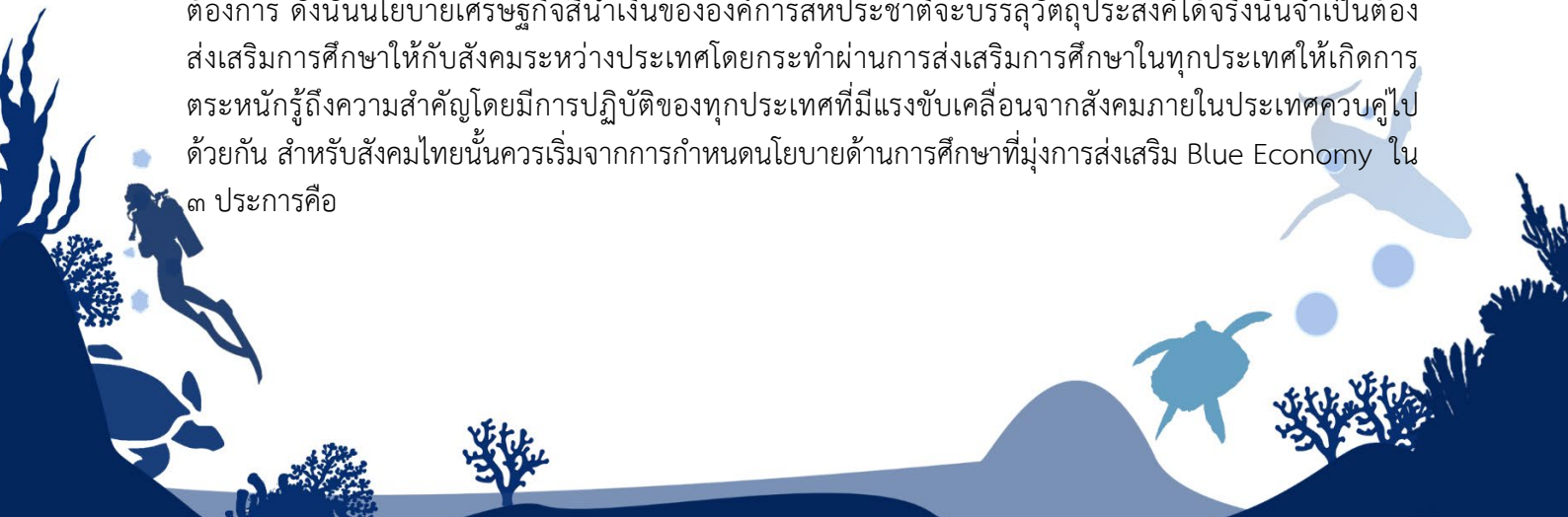
⁵ จริยศาสตร์ของคานท์ คานท์เชื่อว่าสิทธิในการกำหนดตนเองของบุคคลและของรัฐเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สุดที่ไม่อาจละเมิดได้ ซึ่งความคิดนี้มีฐานจากความคิดที่ว่ามนุษย์แต่ละคนมีอิสระทางศีลธรรมที่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอาศัยเหตุผลเชิงปฏิบัติ (practical reason) ด้วยเหตุนี้ บุคคลหนึ่งจึงไม่มีสิทธิปฏิบัติต่ออีกบุคคลหนึ่งในฐานะที่เป็นเพียงเครื่องมือ (means) เพื่อบรรลุเป้าหมายบางอย่างของตน แต่ต้องเคารพบุคคลอื่นในฐานะที่เขาเหล่านั้นคือเป้าหมายในตัวเอง (end) ซึ่งหมายถึงการให้เขามีอิสระในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง (Kant, ๑๙๖๙)

จากตาราง ๓ ทางเลือกของมนุษยชาติตามแนวคิดของสรรสร้างนิมน์นั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงทางเลือก ๓ ทางที่มนุษย์สามารถเลือกได้ โดยทางเลือกในแบบที่ฮอบส์ นั้นเป็นทางเลือกที่ไม่สมเหตุผลเพราะทางเลือกนี้เคยนำสังคมระหว่างประเทศไปสู่สงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ดังนั้นเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ในเรื่องสันติภาพที่มั่นคงยั่งยืนในสังคมระหว่างประเทศด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจโลกควบคู่ไปกับการดูแลรักษาระบบนิเวศของโลกอย่างยั่งยืนได้นั้น อนาคตที่ไทยในแบบล๊อค และคานท์ จึงเป็นคำตอบที่สมเหตุผลต่อการเลือก ซึ่งคำตอบดังกล่าวนำมาซึ่งคำถามใหม่ว่า “แล้วทางเลือกใดที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์ ?” ซึ่งเมื่อพิจารณาอนาคตที่ไทยในแบบล๊อค แล้วเป็นเรื่องของความเชื่อที่ต้องพึ่งพิงสถาบันซึ่งเป็นโครงสร้างทางวัตถุ เช่น องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น โดยสถาบันนั้น เป็นปัจจัยภายนอกซึ่งไม่มีอำนาจใดๆมาควบคุมแต่เป็นเพียงโครงสร้างที่อาศัยการร่วมมือกันภายในระบบระหว่างประเทศ และความเชื่อลักษณะนี้ยังคงยึดโยงกับผลประโยชน์ทางทะเลซึ่งอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งในอนาคตได้ กล่าวคือสถาบันเชิงโครงสร้างทางวัตถุที่ยึดกับผลประโยชน์ทางทะเล จึงเป็นปัจจัยที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมให้ยั่งยืนได้

แต่สำหรับแนวคิดในแบบคานท์ ใช้โครงสร้างทางความคิดของมนุษย์ผ่านพลังความคิดและความตระหนักรู้ของมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ผ่านสังคมภายในประเทศออกสู่สังคมระหว่างประเทศ สะท้อนอัตลักษณ์ใหม่ของประเทศ ก่อสังคมระหว่างประเทศในแบบใหม่ที่มีสันติภาพที่มั่นคงยั่งยืน มีเศรษฐกิจที่เติบโตไปกับการดูแลรักษาระบบนิเวศของโลกอย่างยั่งยืนเป็นแรงขับ ดังนั้นโครงสร้างทางความคิดดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยภายในของมนุษย์ และสังคมภายในประเทศโดยไม่ขึ้นกับปัจจัยภายนอกใดๆ จากเหตุผลดังกล่าวอนาคตที่ไทยในแบบคานท์ จึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

แนวคิดในแบบคานท์เป็นแนวคิดที่ยึดมั่นในคุณธรรมหรือเหตุผลอย่างเคร่งครัด หรือ Moral Purism ซึ่งแปลว่า “บริสุทธิ์นิยมทางศีลธรรม” หรือบางทีก็เรียกว่า “หน้าที่นิยม” เพราะเน้นที่หน้าที่เป็นหลักนั้นเป็นการเสนอทางเลือกใหม่ให้กับสังคมระหว่างประเทศที่ยึดโยงศีลธรรมและหน้าที่ที่มนุษย์พึงกระทำต่อกันในสังคม โดยเมื่อพิจารณานโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินขององค์การสหประชาชาติในมิติใหม่นี้ถือว่าเป็นการปฏิวัติในทางความคิดสำหรับการเมืองระหว่างประเทศ เพราะจะเกิดโครงสร้างใหม่ของสังคมระหว่างประเทศที่ก่อให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืน และเป็นมิติใหม่ที่เปลี่ยนแปลงการให้ความสำคัญของทะเลในฐานะสมบัติร่วมกันของมวลมนุษยชาติซึ่งต่างมีหน้าที่ดูแลปกป้อง แทนแนวคิดเดิมที่มนุษย์ต่างยึดติดกับผลประโยชน์ที่มาจากทะเลเพียงเท่านั้น โดยข้อสรุปนี้ นำมาสู่การตั้งคำถามใหม่ว่า “การส่งเสริมพลังความคิดและความตระหนักรู้ภายในมนุษย์และสังคมมนุษย์ในแบบคานท์จะใช้เครื่องมือใด? คำตอบของคำถามดังกล่าวอยู่การศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้สันติภาพของมนุษย์ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจโลกควบคู่ไปกับการดูแลรักษาระบบนิเวศของโลกอย่างยั่งยืน

จากความหมายของ การศึกษา (Education) หมายถึงกระบวนการทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมอื่น ๆ ตามค่านิยมและคุณธรรมในสังคม (Good, ๑๙๗๓) การศึกษาจึงเป็นเรื่องของการจัดการทางสังคมโดยมีความหมายแตกต่างกับการเรียนรู้ซึ่งเป็นเรื่องของผู้เรียน จากความหมายการศึกษาดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมไปในแนวทางที่สังคมต้องการ ดังนั้นนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินขององค์การสหประชาชาติจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้จริงนั้นจำเป็นต้องส่งเสริมการศึกษาให้กับสังคมระหว่างประเทศโดยกระทำการส่งเสริมการศึกษาในทุกประเทศให้เกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญโดยมีการปฏิบัติของทุกประเทศที่มีแรงขับเคลื่อนจากสังคมภายในประเทศควบคู่ไปด้วยกัน สำหรับสังคมไทยนั้นควรเริ่มจากการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาที่มุ่งส่งเสริม Blue Economy ใน ๓ ประการคือ

- นโยบายการส่งเสริมให้สังคมไทยเกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่ทำให้ทุกคนมีความสุขจากการมีสันติภาพในสังคมระหว่างประเทศ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ บนพื้นฐานของความมั่นคงด้านสภาพแวดล้อมทางทะเลที่ดีและยั่งยืน

- นโยบายการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันด้านความมั่นคง รวมถึงสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทั้งทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางทะเล ระบบนิเวศทางทะเล บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของสังคมระหว่างประเทศ และ ในฐานะมนุษย์ที่ต่างใช้ประโยชน์จากทะเลจึงมีหน้าที่ปกป้องทะเลเพื่อส่งมอบให้มนุษย์ในรุ่นต่อไป

- นโยบายการส่งเสริมบทบาทของกองทัพเรือเพื่อรองรับต่อนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินในฐานะเครื่องมือในการดูแลความมั่นคงและรักษาผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศตลอดจนผลประโยชน์ของสังคมระหว่างประเทศ และ ในฐานะกองทัพเรือเป็นองค์กรความมั่นคงทางทะเลที่ประกอบขึ้นจากมนุษย์ซึ่งต่างทำหน้าที่ปกป้องทะเลเพื่อส่งมอบให้มนุษย์ในรุ่นต่อไป

สรุป

ประเทศไทยมีทางเลือกเสมอที่จะสรรสร้างทิศทางในอนาคตทางเศรษฐกิจของไทยให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนโดยยังคงรักษาระบบนิเวศทางทะเลเพื่อส่งมอบให้กับมนุษย์ในยุคต่อไปได้ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินขององค์การสหประชาชาติที่ทุกประเทศสมาชิกในสังคมระหว่างประเทศต่างยอมรับและให้การสนับสนุนนโยบายดังกล่าว สำหรับ ๓ ทางเลือกของประเทศไทยในแบบฮอบส์ ล็อค และ คานท์นั้น ทางเลือกในแบบล็อค ซึ่งยึดโยงกับผลประโยชน์ทางทะเลของสังคมระหว่างประเทศจากนโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินจึงเป็นทางเลือกที่สมเหตุสมผลต่อประเทศไทย เช่นเดียวกับทางเลือกในแบบคานท์ ที่ละความสำคัญของผลประโยชน์ทางทะเลของสังคมระหว่างประเทศออกไปแต่ให้ยึดเอาเจตน์จางร่วมซึ่งเกิดจากสถาบันทางความคิดร่วมกันของมวลมนุษยชาติซึ่งต่างมีหน้าที่พึงกระทำต่อกันในฐานะมนุษย์เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวแทนผลประโยชน์ทางทะเลก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สมเหตุสมผลต่อประเทศไทยด้วยเช่นกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกันในระดับถึงความยั่งยืนและแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านจิตใจของมนุษย์เป็นเกณฑ์ในการประเมินแล้ว ทางเลือกในแบบคานท์จะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะลดปัจจัยความขัดแย้งที่มาจากผลประโยชน์ทางทะเลออกไปและเป็นทางเลือกที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการในฐานะมนุษย์ที่ก้าวผ่านการให้ความสำคัญของผลประโยชน์ทางทะเลสู่ความสำคัญด้านจิตใจ ในฐานะมนุษย์ที่พึงกระทำ อย่างไรก็ตามจากสภาวะในปัจจุบันที่สังคมระหว่างประเทศต่างยึดโยงกันผ่านผลประโยชน์ทางทะเลของสังคมระหว่างประเทศได้นั้นชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการของสังคมระหว่างประเทศที่พัฒนาก้าวขึ้นมาในอีกระดับตามทางเลือกในแบบล็อคแล้ว ดังนั้นเป้าหมายของพัฒนาการในลำดับต่อไปสังคมระหว่างประเทศจึงควรทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปในทิศทางที่มุ่งสู่ทางเลือกในแบบคานท์ที่ละทิ้งความสำคัญของผลประโยชน์ออกไป พัฒนาการของสังคมระหว่างประเทศเกิดจากการศึกษาเรียนรู้บทเรียนจากความผิดพลาดในอดีตที่ก่อให้เกิดสงครามโลก ดังนั้นการส่งเสริมการศึกษานโยบายเศรษฐกิจสีน้ำเงินในสังคมระหว่างประเทศและสังคมในแต่ละประเทศจึงเป็นความสำคัญประการแรกควบคู่ไปกับการส่งเสริมนโยบายดังกล่าวในเชิงปฏิบัติซึ่งมีความสำคัญประการที่สอง

อ้างอิง

สุธรรม รัตนโชต. (๒๐๑๔). *Constructivism : An International Relations Perspective* ทัศนวิสัยสร้างนิยม

มุมมองจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Volume 7 Number

4 January – June 2014.

ชยพล ศิริวิลาศ. 2012. ทัศนวิสัยแห่งอำนาจ (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://portal.in.th/peace->

strategy/pages/4695/ . 5 กันยายน 2555

Capra, F. (1986). *The Concept of Paradigm and Paradigm Shift*. *Journal of Consciousness and Change*, 9, 11-17.

Geoffrey, T. (2009). *Seapower: A Guide for the Twenty-first Century*: Published June 21, 2018 by Routledge 476 Pages 57 B/W Illustrations

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.

John Stuart Mill, (1957) “Utilitarianism”, in *Ethical Theories : A Book of Reading*, ed., A. I. Melden,

Immanuel Kant. (1969). *The Moral Law, translated and analyzed* by H.J. Paton London:

Immanuel Kant. (1991). *Toward Perpetual Peace. in edited by H. Reiss. Kant: Political Writings*, 2nd. Cambridge University Press.

Keohane, Keohane and Nye, Joseph.(2001) . *Power and Interdependence*. New York : Longman

Mahan, Alfred Thayer (1894). *The influence of sea power upon history, 1660–1783 (6th ed.)*. (Boston: Little, Brown, and company)

OECD (2016), *The Ocean Economy in 2030*, OECD Publishing, Paris, <https://dx.doi.org/10.1787/9789264251724-en>.

Peters, B. Guy. (2005). *Institutional Theory in Political Science: the ‘New Institutionalism’*. New York: Continuum

Waltz, Kenneth. (1979). *Theory of International Politics*. London: Addison-Wesley.

Wendt, Alexander (1992) *Anarchy is what States Make of It: the Social Construction of Power Politics*, *International Organization* 46, no. 2 (Spring 1992) Continuum International Publishing Group.

